

**ВІДГУК**  
**офіційного опонента**  
**на дисертаційну роботу**  
**Чайковського Євгенія Олександровича**  
на тему:

«Реалізація інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств»  
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук  
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами  
(за видами економічної діяльності)

**Актуальність теми дослідження**

Металургійна промисловість України входить до переліку найбільших у світі виробників металургійної продукції. Одночасно з місцем, яке займає вітчизняна металургія в світовому металургійному виробництві, вона є однією з основних галузей української промисловості, яка поряд з гірничодобувним комплексом, машинобудуванням, енергетикою визначає загальний стан соціально-економічного розвитку країни. Негативні тенденції, які спостерігаються останні роками у вітчизняній промисловості перш за все свідчать про відсутність системного підходу до управління інноваційним розвитком підприємств в умовах тривалої соціально-економічної нестабільності. Інноваційний розвиток стає базовою передумовою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних металургійних підприємств. Це обґрунтовує актуальність питання розробки теоретичних і методичних засад щодо удосконалення процесу реалізації інноваційних стратегій розвитку з врахуванням чинників, які визначають спроможність металургійних підприємств до реалізації зазначених стратегій і визначення напрямів підвищення ефективності реалізації стратегій. Виходячи з цього тема дисертації Чайковського Євгенія Олександровича на тему «Реалізація інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств» є актуальною.

Актуальність зазначених у дисертаційній роботі Чайковського Євгенія Олександровича питань, їх теоретична важливість, практична значущість для підвищення спроможності металургійних підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку обумовили вибір, постановку мети і завдань, а також логіку дослідження.

У своїх дослідженнях автор, спираючись на досягнення світової і вітчизняної науки, використовуючи досвід українських підприємств, обґрунтував підходи до вирішення нагальних проблем теорії, методичних і практичних рекомендацій щодо удосконалення реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств.

**Зв'язок роботи з державними чи галузевими науковими програмами, планами, темами, пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки**

Дисертаційну роботу виконано у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Міністерства освіти і науки України. Дослідження проведено згідно плану науково-дослідних робіт кафедри міжнародної економіки за темами: «Оптимізація бізнес-процесів управління промисловими підприємствами» (номер державної реєстрації 0113U007962), у межах якої проаналізовано діяльність підприємств металургійної галузі, розвинуто концептуальні положення реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств; «Економіко-організаційний механізм розвитку діяльності промислових підприємств» (номер державної реєстрації 0117U003125), у межах якої систематизовано теоретико-методичні положення та сформовано систему оцінювання спроможності металургійних підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень дисертації, їх новизна**

Наукові положення, висновки і пропозиції, які містяться в дисертації, є достатньо обґрунтованими і достовірними, що забезпечується використанням

сучасної методології дослідження, проведеним критичним аналізом вітчизняних і зарубіжних джерел з проблем інноватики, нормативно-правових актів України, даних асоціації «World Steel», Державної служби статистики, статистичної та фінансової звітності металургійних підприємств.

Для обґрунтування теоретичних положень дисертації автор використовує методи узагальнення, наукової абстракції, декомпозиції та монографічний. Методи економічного порівняння, статистичного групування, експертних оцінок, економіко-статистичні використані для оцінювання стану інноваційного розвитку металургійних підприємств, їх спроможності до реалізації інноваційної стратегії розвитку та ефективності реалізації зазначеної стратегії; системний і процесний підходи – при розробленні організаційного і інформаційного забезпечення процесу реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств тощо.

Зміст дисертаційної роботи відзначається послідовністю досягнення поставленої мети та повнотою реалізації завдань дослідження, що свідчить про завершеність і обґрунтованість отриманих результатів.

Необхідність поглиблення теоретичних положень щодо реалізації інноваційної стратегії розвитку підприємств автор обґрунтовує умовами турбулентності зовнішнього середовища, пропонуючи власний погляд та особисте визначення термінів «інноваційна стратегія розвитку» (с. 29–35), «спроможність підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку» (с. 35–42), і доповнюючи існуючі принципи реалізації інноваційної стратегії розвитку підприємств принципами іманентності інновацій і мотивації персоналу (с. 45–48). Спираючись на результати систематизації здобутків вітчизняних і зарубіжних учених автором удосконалено концептуальні засади реалізації інноваційної стратегії розвитку підприємств (с. 52–70).

За результатами аналізу існуючих методик автором обґрунтовано доцільність застосування науково-методичних положень оцінювання спроможності підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку, що дозволяють отримати кількісну оцінку показника спроможності (с. 71–79).

Для визначення суперечностей інноваційного розвитку металургійних підприємств автором було систематизовано та згруповано детермінанти, що впливають на реалізацію інноваційної стратегії розвитку. Як ознаки групування автор використав еколого-ресурсну, техніко-технологічну та соціально-економічну (с. 83–104).

Базуючись на даних Державної служби статистики, фінансової і статистичної звітності підприємств діагностовано стан і специфіку впровадження інновацій у металургійній промисловості України (с. 106–126).

Використовуючи методи експертних оцінок і таксономії автором проведено оцінювання спроможності досліджуваних металургійних підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку (с. 127–136), диференційовано підприємства за рівнями спроможності (с. 136–138) і визначено напрями підвищення спроможності підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку (с. 139–140).

Для визначення напрямів удосконалення організаційного і інформаційного забезпечення процесу реалізації інноваційної стратегії розвитку автором розглянуто ступінь залученості функціональних відділів металургійних підприємств до досліджуваного процесу (с. 144–150). Запропонована типологізація регламентуючих документів та інтеграція інформаційно-функціональних зв'язків дозволять підвищити оперативність прийняття і впровадження управлінських рішень у процесі реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств (с. 151–158) тощо.

Ознайомлення зі змістом дисертації, наукових публікацій та автореферату дає підставу визначити основні наукові положення і висновки, що характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок автора в теорію інноватики.

**Найбільш вагомим науковим результатом** здобувача є удосконалення концептуальних засад реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств, які базуються на принципах іманентності інновацій і мотивації персоналу і, за пропозицією автора, доповнені такими елементами, як

оцінювання спроможності підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку, вибір нових для підприємства засобів і методів реалізації інноваційної стратегії розвитку, розробленні і провадження забезпечующих підсистем реалізації інноваційної стратегії розвитку (с. 46; 48; 52–70).

**Удосконалено** науково-методичні положення оцінювання спроможності підприємства до реалізації інноваційної стратегії розвитку із врахуванням специфіки металургійних підприємств, які базуються на методі таксономії та методі бальних оцінок, дають змогу оцінити рівень та визначити напрями підвищення спроможності підприємства до реалізації інноваційної стратегії розвитку (с. 76; 128–140); теоретико-методичні положення контролю реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств на основі застосування ризико-орієнтованого підходу до визначення об'єктів, суб'єктів, засобів і прийомів контролю, що дозволяють зменшити витратність та дублювання контрольних дій та підвищити оперативність прийняття управлінських рішень за результатами контролю (с. 160–169). Викликають також увагу серед аспектів, які **набули подальшого розвитку** такі як розвинуті: композиція детермінант, що впливають на реалізацію інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств, згруповані за еколого-ресурсною, техніко-технологічною і соціально-економічною ознаками (с. 104); організаційно-інформаційні засади реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств, які враховують специфіку таких підприємств (с. 147–149) і передбачають типологізацію регламентуючих документів (с. 152–156) та інтеграцію інформаційно-функціональних зв'язків (с. 151).

### **Достовірність одержаних результатів**

Дослідження проведене автором у відповідності до поставленої мети. Виивчення дисертації Чайковського Є.О., автореферату, публікацій у фахових та інших наукових виданнях, у тому числі, які включені до міжнародних наукометричних баз, дає змогу зробити висновок, що одержані наукові результати є достовірними та обґрунтованими.

## **Значення результатів дослідження для науки та практики**

Наукове значення результатів дисертаційної роботи Чайковського Є.О. полягає в узагальненні теоретичних положень, сформульованих висновках і рекомендаціях з метою удосконалення реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств.

Результати дисертаційної роботи Чайковського Є.О. мають практичне підтвердження до використання їх у практичній діяльності промислових підприємств України, зокрема: методичні рекомендації з оцінювання спроможності підприємства до реалізації інноваційної стратегії розвитку, організаційно-інформаційного забезпечення та застосування матричної структури впроваджено та використовуються у практичній діяльності ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча» (довідка № 71/184 від 15.11.2016 р.), ТОВ НВО «Укркомплект» (довідка № 28 від 15.12.2016 р.), ПАТ «Азовзагальмаш» (довідка № 951-05 від 14.03.2017 р.); практичні рекомендації щодо організації контролю (в частині внутрішнього аудиту) реалізації інноваційної стратегії розвитку і методику оцінювання ефективності реалізації інноваційної стратегії розвитку впроваджено у ТОВ «Науково-виробниче об'єднання «АЛТА» (довідка № 117 від 06.12.2016 р.).

Окремі результати дисертації використовуються в навчальному процесі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» під час викладання дисциплін «Економіка організації та планування виробництва», «Конкурентоспроможність в інноваційній діяльності», «Економіка підприємства» (акт № 3111-14 від 22.03.2017 р.).

## **Повнота висвітлення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях**

Результати основних науково-практичних положень дисертації достатньо повно представлені в 15 наукових працях, у тому числі: 5 статей у фахових виданнях, з яких 2 індексуються у міжнародних наукометричних базах, 3 статті

– в інших виданнях, 2 з яких індексуються у міжнародних наукометричних базах, 7 публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій.

Результати досліджень доповідались і обговорювались на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях у м. Прага, Відень, Харків, Одеса, Київ. Основні результати дослідження оприлюдненні до захисту дисертації, публікації розкривають зміст представленої дисертації, її наукову новизну і свідчать про самостійність одержаних результатів наукового дослідження.

### **Відповідність змісту автореферату та основних положень дисертації**

Автореферат за своїм змістом відповідає основним положенням і висновкам, наведеним у дисертації, відображає її структуру та логіку викладеного матеріалу.

### **Дискусійні положення та зауваження до змісту і оформлення дисертації**

Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та зауваження до поданої дисертаційної роботи:

1. В дисертації досить обмежений обсяг критичного аналізу наукових праць зарубіжних авторів з питань принципів (с. 43–45), на яких базується процес реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств.

2. Однією із складових, яку автор пропонує враховувати при здійсненні оцінювання спроможності підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку є складова показників, які характеризують «бізнес-процеси» (с. 77–78). Однак у дисертації характеристика поняття «бізнес-процеси» не наведена. Доцільно було б також навести більш повний перелік показників, що відображають стан процесів матеріально-технічного забезпечення та збуту.

3. Автором удосконалено науково-методичні положення оцінювання спроможності підприємства до реалізації інноваційної стратегії розвитку, які базуються на методі таксономії (с. 131–136), який дозволяє визначити

інтегральний показник спроможності досліджуваних підприємств, диференціювати підприємства за рівнями спроможності (с. 173–174). Необхідно було при наведенні характеристик даного методу зупинити увагу також і на його недоліках.

4. Для диференціації рівнів спроможності до реалізації інноваційної стратегії розвитку ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «МК «АЗОВСТАЛЬ», ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча», ПАТ «Запорізький металургійний комбінат «ЗАПОРІЖСТАЛЬ», ПАТ «ЄВРАЗ – Дніпропетровський металургійний завод імені Петровського» у підрозд. 2.3 дисертаційній роботі запропоновано використання вербально-числової шкали Харрінгтона. Наукова значущість отриманих результатів була б вагомішою, якби автор надав більш аргументоване пояснення використання зазначеної вербально-числової шкали для диференціації рівнів спроможності підприємств (с. 136).

5. Рисунок в роботі (с. 137) потребує додаткових пояснень, адже не повною мірою розкриває сутність та тенденції показника спроможності металургійних підприємств до реалізації інноваційної стратегії розвитку.

6. В підрозд. 3.2 дисертаційної роботи (с. 161–162) автор пропонує виокремлювати як ризики реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств: фінансовий, операційний, кадровий. Однак, цей перелік ризиків слід було б доповнити інвестиційним ризиком і ризиком використання ІТ-технологій.

7. В процесі висвітлення авторського підходу до визначення напрямів підвищення ефективності реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств (с. 181–183) автору доцільно було б відійти від рекомендаційного характеру, акцентувавши увагу на прикладних позиціях, від чого зміст дисертації значно виграв би.

Висловлені дискусійні положення і зазначені зауваження не знижують загальну позитивну оцінку теоретичного рівня та науково-практичного значення результатів дисертаційної роботи.




## Загальний висновок

Детальний розгляд представленої дисертаційної роботи, основних публікацій та автореферату дозволяють зробити висновок про те, що дисертаційна робота Чайковського Є.О. на тему «Реалізація інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств» є завершеним науковим дослідженням, у якому поглиблено теоретико-методичні положення і розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення реалізації інноваційної стратегії розвитку металургійних підприємств. Основні положення дисертації належним чином обґрунтовані, висвітлені в опублікованих наукових працях, пройшли відповідні апробацію та впровадження. Отримані результати свідчать про здатність автора самостійно проводити наукові дослідження та втілювати їх в науково-педагогічну та практичну діяльність.

Дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України та пп. 9,11,12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р., а її автор, Чайковський Є.О., заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

### Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,  
професор кафедри фінансів суб'єктів  
господарювання та інноваційного розвитку  
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

 О.А. Зінченко

Підпис д.е.н., проф. Зінченко О.А. засвідчую

Учений секретар

ДВНЗ «Криворізький національний університет»



